

**KEĎ NIEČO
CHCEŠ, HOVOR
PO SLOVENSKY!**

Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov

- ▶ Charta zaväzuje orgány k tomu, aby nám zabezpečili možnosť požadovať a prijímať informácie a služby v slovenčine a to tak v ústnej ako aj písomnej forme.
- ▶ coe.int/minlang

JAZYKOVÝ SPRIEVODCA
SLOVENSKÝ JAZYK
V CHORVÁTSKU

Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov je zmluvou Rady Európy, ktorá chráni a podporuje, inter alia, slovenský jazyk v Chorvátsku. Tento jazykový sprievodca Vás prevedie ustanoveniami Charty, ktoré je Chorvátsko povinné dodržiavať vo vzťahu k slovenskému jazyku.

Chorvátsko ani Charta samotné však nemôžu zaručiť ochranu Vášho jazyka. Hlavná zodpovednosť je na Vás. Slovenčina v Chorvátsku prežije len vtedy, ak ju budete používať každý deň – a všade. Jedna vec je istá: jazyk, ktorým sa hovorí len doma za kuchynským stolom, skôr či neskôr zanikne.

Nepoužívajte Váš jazyk len doma: Vezmite Chartu za slovo a využite všetky možnosti používania slovenčiny aj mimo Vašich domovov.

Stačí prehovoriť!

CIELE A ZÁSADY

Vo vzťahu k slovenskému jazyku v oblastiach, kde sa používa, a podľa stavu tohto jazyka, Chorvátska republika zakladá svoju politiku, legislatívu a prax na týchto cieľoch a zásadách:

- Uznanie slovenského jazyka ako prejavu kultúrneho bohatstva;
- Rešpektovanie geografickej oblasti slovenského jazyka tak, aby existujúce, prípadne pripravované administratívne rozdelenie nekládlo prekážky podpore tohto jazyka;
- Potreba rozhodného postupu pri podpore slovenského jazyka na účel jeho zachovania.

Chorvátska republika sa zaväzuje eliminovať, ak tak ešte neurobila, všetky nepodložené rozdiely, výnimky, obmedzenia alebo výhody pri používaní slovenského jazyka, ktorých účelom je odradiť alebo ohroziť jeho udržiavanie alebo rozvoj. Prijatie osobitných opatrení v prospech slovenského jazyka, ktoré majú podporiť rovnoprávnosť medzi jeho užívateľmi a ostatným obyvateľstvom, alebo opatrení, ktoré prihládajú na jeho osobitné podmienky, nemožno považovať za diskriminačné opatrenie voči užívateľom rozšírenejších jazykov.

Chorvátska republika sa zaväzuje podporovať vhodnými prostriedkami vzájomné porozumenie medzi všetkými jazykovými skupinami v krajine, a predovšetkým zahrnúť rešpektovanie, porozumenie a toleranciu voči slovenskému jazyku do výchovy a vzdelávania poskytovaného v krajine, a k uvedenému prístupu viesť aj masovokomunikačné prostriedky.

Pri určovaní politiky voči slovenskému jazyku Chorvátska republika vezme do úvahy potreby a želania formulované skupinami, ktoré uvedený jazyk používajú. V prípade potreby môžu zakladať poradné orgány, ktoré by pomáhali orgánom vo všetkých otázkach týkajúcich sa slovenského jazyka.

VZDELÁVANIE

V oblasti vzdelávania sa Chorvátska republika zaväzuje na územiach, kde sa používa slovenský jazyk, podľa situácie tohto jazyka a bez ujmy na výučbe chorvátskeho jazyka:

- Umožniť predškolskú výchovu v celkovom alebo prevažnom rozsahu v slovenskom jazyku aspoň pre žiakov z rodín, ktoré prejavia záujem, za predpokladu dostatočného počtu žiakov;
- Umožniť vyučovanie na základnom stupni v celkovom alebo prevažnom rozsahu v slovenskom jazyku alebo zabezpečiť, aby na základnom stupni bolo vyučovanie slovenského jazyka neoddeliteľnou súčasťou študijných osnov aspoň pre žiakov z rodín, ktoré prejavia záujem, za predpokladu dostatočného počtu žiakov;
- Umožniť vyučovanie na stredných školách v celkovom alebo prevažnom rozsahu v slovenskom jazyku alebo zabezpečiť, aby na stredných školách bolo vyučovanie slovenského jazyka neoddeliteľnou súčasťou študijných osnov aspoň pre žiakov, ktorí alebo, ak je to vhodné, ktorých rodiny prejavia záujem, za predpokladu dostatočného počtu žiakov;
- Umožniť vyučovanie na odborných školách v celkovom alebo prevažnom rozsahu v slovenskom jazyku alebo zabezpečiť, aby na odborných školách bolo vyučovanie slovenského jazyka

neoddeliteľnou súčasťou študijných osnov aspoň pre žiakov, ktorí alebo, ak je to vhodné, ktorých rodiny prejavia záujem, za predpokladu dostatočného počtu žiakov;

- ▶ Zabezpečiť prostriedky na štúdium slovenského jazyka ako odborného predmetu univerzitného a iného vysokoškolského štúdia;
- ▶ Umožniť, aby sa slovenský jazyk stal predmetom vzdelávania dospelých alebo súčasťou priebežného vzdelávania;
- ▶ Prijatť opatrenia na zabezpečenie vyučovania dejín a kultúry, ktoré ovplyvnili slovenský jazyk;
- ▶ Zabezpečiť základné a ďalšie vzdelávanie učiteľov potrebných na realizáciu opatrení prijatých vo výučbe slovenského jazyka.

SÚDNICTVO

— Chorvátska republika sa zaväzuje v súdnych obvodoch, v ktorých počet užívateľov slovenského jazyka sídliačich na tomto území odôvodňuje prijatie nižšie uvedených opatrení, podľa situácie tohto jazyka a za podmienky, že využitie možností uvedených v tomto odseku nebude sudca pokladať za prekážku riadneho výkonu súdnictva:

- ▶ **V trestnom konaní:**
  - zaručiť obžalovanému právo používať slovenský jazyk; a/alebo
  - vyhotoviť na požiadanie dokumenty súvisiace s konaním v slovenskom jazyku, v prípade potreby využitím tlmočníkov a prostredníctvom prekladov, ktoré by pre dotknutú osobu neznamenal žiadne ďalšie výdavky;
- ▶ **V občianskom konaní:**
  - umožniť, kedykoľvek strana vystupuje pred súdom, aby mohla použiť slovenský jazyk, a to bez vzniku dodatočných nákladov pre túto stranu; a/alebo
  - umožniť predloženie dokumentov a dôkazov v slovenskom jazyku, v prípade potreby využitím tlmočníkov alebo prostredníctvom prekladov;

▶ V konaní pred súdmi v správnych veciach:

- umožniť, kedykoľvek je strana povinná vystúpiť osobne pred súdom, aby mohla použiť slovenský jazyk, a to bez vzniku dodatočných nákladov pre túto stranu; a/alebo
- umožniť predloženie dokladov a dôkazov v slovenskom jazyku, v prípade potreby využitím tlmočníkov alebo prostredníctvom prekladov;
- ▶ Prijatť opatrenia, ktoré zabezpečia, že konanie v občianskom a správnom konaní v slovenskom jazyku, produkcia dokumentov a dôkazov v slovenskom jazyku a každé potrebné využitie tlmočníkov a prekladov nebude mať za následok vznik dodatočných nákladov dotknutých osôb.

— Chorvátska republika sa zaväzuje neodmietnuť platnosť právnych dokumentov vyhotovených v štáte iba preto, že sú vyhotovené v slovenskom jazyku.

SPRÁVNE ORGÁNY A VEREJNÉ SLUŽBY

— V správnych celkoch štátu, kde počet užívateľov slovenského jazyka sídliačich na tomto území odôvodňuje prijatie nižšie uvedených opatrení, a podľa situácie tohto jazyka sa Chorvátska republika zaväzuje, ak je to možné:

- ▶ Zabezpečiť, aby užívatelia slovenského jazyka mohli predložiť ústne alebo písomné žiadosti, ako aj dostať odpoveď v tomto jazyku;
- ▶ Poskytnúť obyvateľom bežne používané úradné texty a formuláre v slovenskom jazyku alebo v dvojazyčnej verzii;
- ▶ Umožniť správny orgánom koncipovať dokumenty v slovenskom jazyku.

— Čo sa týka miestnych a regionálnych orgánov, na území, kde sídli taký počet užívateľov slovenského jazyka, ktorý odôvodňuje prijatie nižšie uvedených opatrení, Chorvátska republika sa zaväzuje umožniť a/alebo podporiť:

- ▶ Používanie slovenského jazyka v sústave miestnych a regionálnych orgánov;

- ▶ Možnosť, aby užívatelia slovenského jazyka mohli predložiť ústne alebo písomné žiadosti v tomto jazyku;
- ▶ Uverejnenie úradných dokumentov regionálnych orgánov takisto v slovenskom jazyku;
- ▶ Uverejnenie úradných dokumentov miestnych orgánov takisto v slovenskom jazyku;
- ▶ Používanie alebo prevzatie tradičných a správnych miestnych názvov v slovenskom jazyku, a ak je to potrebné, spoločne s pomenovaním v chorvátskom jazyku.

■ S ohľadom na verejné služby (napr. prívod vody a plynu, čistenie a kanalizácia, telefónne služby, verejná hromadná doprava, cintoríny, knižnice, športové zariadenia, zábavné a kultúrne centrá) poskytované správnymi orgánmi alebo inými osobami konajúcimi v ich mene sa zmluvné strany zaväzujú na územiach, kde sa používa slovenský jazyk, v súlade s postavením tohto a ak je to možné:

- ▶ Zabezpečiť, aby sa pri poskytovaní služieb používal slovenský jazyk.

■ Chorvátska republika sa zaväzuje, na základe požiadavky dotknutých osôb, umožniť im používanie alebo prevzatie priezviska v slovenskom jazyku.

MÉDIÁ

■ Chorvátska republika sa zaväzuje pre užívateľov slovenského jazyka na územiach, kde sa tento jazyk používa, a podľa situácie tohto jazyka v rozsahu, v akom sú verejné orgány priamo alebo nepriamo kompetentné, majú právomoci alebo zohrávajú v tejto oblasti nejakú úlohu, rešpektujúc pritom zásady nezávislosti a samostatnosti médií:

- ▶ Prijatť vhodné opatrenia, aby verejní prevádzkovatelia ponúkali programy v slovenskom jazyku;
- ▶ Podporovať a/alebo uľahčiť výrobu a šírenie zvukových a audiovizuálnych diel v slovenskom jazyku;
- ▶ Podporovať a/alebo uľahčiť pravidelné uverejňovanie článkov v tlači v slovenskom jazyku.

■ Chorvátska republika sa zaväzuje zaručiť slobodu priameho príjmu rozhlasových alebo televíznych vysielaní susedných krajín v jazyku, ktorý sa používa v rovnakej alebo blízkej podobe slovenského jazyka a nebrániť prenosu rozhlasových a televíznych vysielaní zo susedných krajín v uvedenom jazyku. Ďalej sa zaväzuje zabezpečiť, aby sa nevyskytli žiadne obmedzenia slobody prejavu a voľného obehu informácií v tlači používajúcej jazyk v identickej podobe alebo v podobe blízkej slovenskému jazyku. Výkon týchto slobôd môže podliehať istým obmedzeniam.

■ Chorvátska republika sa zaväzuje zabezpečiť, aby záujmy užívateľov slovenského jazyka boli zastúpené alebo aspoň zohľadnené v orgánoch, ktoré možno vytvoriť v súlade so zákonom na účel zaručenia slobody a plurality médií.

KULTÚRNA ČINNOSŤ A KULTÚRNE ZARIADENIA

■ Vo vzťahu ku kultúrnym aktivitám a kultúrnym zariadeniam – najmä ku knižniciam, k videotékam, ku kultúrnym centrámi, k múzeám, archívom, akadémiám, divadlám a ku kinám, ako aj k literárnym dielam a ku kinematografickej produkcii, k ľudovému kultúrnemu prejavu, festivalom, ku kultúrnemu priemyslu vrátane, inter alia, použitia nových technológií – Chorvátska republika sa zaväzuje na územiach, kde sa používa slovenský jazyk, v rozsahu, v akom sú verejné orgány kompetentné, majú právomoci alebo zohrávajú v tejto oblasti nejakú úlohu:

- ▶ Podporovať prejavy a aktivity charakteristické pre slovenský jazyk, ako aj podporovať rozličné prístupy k dielam vytvoreným v tomto jazyku;
- ▶ Podporovať priamu účasť zástupcov užívateľov slovenského jazyka pri vytváraní kultúrnych zariadení a plánovaní kultúrnych aktivít;
- ▶ Napomáhať a/alebo uľahčiť vytvorenie jedného alebo viacerých orgánov poverených zbierať, archivovať a uvádzať alebo vydávať diela vytvorené v slovenskom jazyku.

EKONOMICKÝ A SOCIÁLNY ŽIVOT

Vo vzťahu k ekonomickým a sociálnym aktivitám sa Chorvátska republika na celom svojom území zaväzuje:

- Vylúčiť zo svojho právneho poriadku všetky ustanovenia, ktoré bezdôvodne zakazujú alebo obmedzujú používanie slovenského jazyka v dokumentoch týkajúcich sa ekonomického alebo sociálneho života, najmä v pracovných zmluvách a v technických dokumentoch, ako sú návody na používanie výrobkov alebo zariadení;
- Zakázať uvádzanie klauzúl vylučujúcich alebo obmedzujúcich používanie slovenského jazyka v interných predpisoch podnikov a v osobných spisoch aspoň medzi užívateľmi tohto jazyka;
- Postaviť sa proti postupom, ktoré smerujú k odradeniu od používania slovenského jazyka v oblasti ekonomických a sociálnych aktivít.

CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA

Chorvátska republika sa zaväzuje:

- Uplatňovať platné dvojstranné a mnohostranné dohody, ktorými sú viazané aj štáty, v ktorých sa používa slovenský jazyk v identickej alebo blízkej podobe, alebo ak je to potrebné, snažiť sa o uzavretie takých dohôd, ktoré by mali podporiť kontakty medzi užívateľmi slovenského jazyka v príslušných štátoch v oblasti kultúry, vzdelávania, informácií, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania;

- Umožniť a/alebo podporiť cezhraničnú spoluprácu najmä medzi regionálnymi alebo miestnymi orgánmi v prospech slovenského jazyka, na územiach ktorých sa používa tento jazyk v identickej alebo blízkej podobe.

Dodatočne k Charte môžete taktiež ťažiť z ustanovení **Rámcového dohovoru o ochrane národnostných menšín** Rady Európy. Touto zmluvou Chorvátsko podporuje vhodné podmienky, umožňujúce osobám patriacim k národnostným menšinám **zachovávať a rozvíjať svoju kultúru a zásadné elementy svojej identity (jazyk, náboženstvo, tradície a kultúrne dedičstvo)** a chráni tieto osoby pred asimiláciou. Rámcový dohovor zaručuje právo používať svoj menšinový jazyk vo verejnom živote a zasahuje do oblastí ako prístup k **učebniciam**, právo zakladať a spravovať svoje vlastné **súkromné vzdelávacie inštitúcie**, právo používať svoje **krstné meno** a uvádzať **názvy ulíc** v menšinovom jazyku, právo rozmiestňovať verejne viditeľné **znaky a nápisy súkromnej povahy** v menšinovom jazyku, účinnú účasť na verejnom živote (vrátane mimovládnych organizácií) a uzatváranie **dohôd s inými štátmi za účelom zabezpečenia ochrany príslušníkov národnostných menšín**.

NARAZILI STE NA PROBLÉMY?

Orgány a združenia, ktoré boli v Chorvátsku legálne ustanovené, môžu Radu Európy upozorniť na záležitosti súvisiace so záväzkami Charty, do ktorých Chorvátsko vstúpilo. Tieto prehlásenia môžu byť podané na adrese:

European Charter for Regional
or Minority Languages
Council of Europe
F-67075 Strasbourg
minlang.secretariat@coe.int

Jazykový sprievodca bol koncipovaný tak, aby poskytol pre každý jazyk, ktorý je pokrytý Európskou chartou regionálnych alebo menšinových jazykov, prehľad o preňho platných ustanoveniach. Tento občiansky sprievodca nenahrádza Chartu. Pre presné formulácie všetkých ustanovení, ktoré boli jednotlivými stranami prijaté, sa prosím obráťte na webovú stránku Rady Európy: <http://conventions.coe.int>. Ďalší **jazykoví sprievodcovia** sú v štádiu prípravy.